

Ernst & Young Accountants LLP
Mevrouw drs. M.H. de Hair RA
Postbus 455
5600 AL EINDHOVEN

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Onderwerp

Bestuurlijke reactie op Boardletter 2017

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839/4263497

Uw kenmerk

EKNS-ARUHH6/kvs

Geachte mevrouw M. de Hair,

Op 27 oktober jl. ontvingen wij van u de concept Boardletter 2017, met het verzoek om een bestuurlijke reactie. Wij voldoen graag aan uw verzoek.

Wij willen u bedanken voor uw heldere rapportage en de plezierige wijze waarop u uw werkzaamheden heeft vormgegeven in samenspel met de provinciale organisatie.

Algemeen beeld

Het algemene beeld dat u schetst en uw beeld over de wijze waarop de Provincie Noord-Brabant de consequenties voor haar eigen werkzaamheden hanteerbaar maakt, herkennen wij.

Bij dat algemeen beeld vraagt u vanuit uw rol als accountant - in het licht van de reorganisatie van de ambtelijke topstructuur en de opheffing van de bestaande clusters - voldoende aandacht voor waarborging van een goede beheersomgeving vanwege de functiewijzigingen.

- Bij de ontwikkeling naar een flexibele netwerkorganisatie (reorganisatie ambtelijke topstructuur en opheffing bestaande clusters) bestaat in de uitvoering integraal aandacht voor het borgen van een adequate beheersomgeving. De betreffende regelingen zoals de Regeling Ambtelijke Organisatie en de diverse mandaatregelingen worden aangepast aan de nieuwe situatie en ter besluitvorming aangeboden aan GS. Op basis van deze regelingen wordt in de systemen en administratie de nieuwe structuur ingericht en worden de juiste mandaten, rechten en functies opgenomen. Voor de individuele benoemingen wordt het reguliere proces gevolgd. Na inrichting van systemen en administratie blijven de reguliere procedures gelden.

Bedrijfsvoeringsmonitor

U geeft aan dat landelijk al enige tijd wordt gesproken over een door de overheidsorganisaties zelf af te geven in control statement. U adviseert GS zich te oriënteren op een mogelijke implementatie van een dergelijk in control statement en met het oog op een doorgroei naar zo'n in control statement, een analyse op te stellen van de aanscherpings-mogelijkheden van de beheersmaatregelen binnen de bedrijfsprocessen zodat in de toekomst de controles procesgericht (en dus vooraf) kunnen plaatsvinden.

- De beheersing van bedrijfsprocessen heeft onze doorlopende aandacht. De ambtelijke organisatie is verantwoordelijk voor het invullen van de eigen 'checks and balances' via primaire processen en ondersteunende functies. Concerncontrol signaleert en controleert de mate waarin de provincie in control is en continu verbetert door procesoptimalisatie. Vanzelfsprekend ligt daarbij de focus op aanscherpingsmogelijkheden van de beheersmaatregelen binnen de bedrijfsprocessen. De ontwikkelingen naar de invoering van een in control statement worden actief gevolgd.

U hebt bij uw controlewerkzaamheden aandacht besteed aan de entity level controls die zich richten op de beheersmaatregelen voor organisatie als geheel, en daar uw aandachtspunten bij aangegeven.

Op basis van uw interimcontrole stelt u vast dat evenals vorig jaar, de processen in de basis goed op orde zijn en dat de provincie op alle aspecten van de entity level controls druk doende is om de algehele beheersomgeving blijvend aan te scherpen. In het bijzonder noemt u daarbij de initiatieven als "de week van de integriteit", de integriteitaudits en de nadrukkelijke aandacht voor integer overheidshandelen.

Wel geeft u aan dat u op het gebied van informatie en communicatie waar het de planning en controlcyclus betreft, nog verbetermogelijkheden ziet.

Frequentie financiële informatie

U adviseert om de frequentie van de informatie over de voortgang van de uitvoering van de begroting via bestuursrapportage aan PS te verhogen.

- De ontwikkeling van de planning- en controlcyclus en bijbehorende producten is een continu proces in afstemming tussen PS en GS. Deze bestuursperiode is de vernieuwde beleids- en P&C-cyclus van kracht, waarbij bewust is gekozen voor één bestuursrapportage per jaar. De perspectiefnota markeert de start van de beleids- en planning&controlcyclus. Dit is namelijk het moment waarop PS provinciebreed het beleid en de daarvoor gewenste middelen inzet tegen elkaar afwegen en hieraan richting geven. Dit kan zowel voor het lopend als komend jaar en is daarmee het eerste bijsturingsmoment. Daarna volgen nog de bestuursrapportage, de begroting en jaarrekening, waarmee naar ons oordeel voldoende momenten voor verantwoording en bijsturing zijn gecreëerd. Dit nog los van de bespreking van de afzonderlijke dossiers en mogelijkheden van bijsturing daarop. Ook het optimaliseren van de timing van de uitgaven heeft hierbij onze aandacht en die van PS.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

Tegen de achtergrond van de digitalisering van de begroting en de in te voeren kwartaalafsluiting van de administratie maken we bij elke kwartaalafsluiting de afweging om PS over afwijkingen te rapporteren. Via het platform Planning & Control van uw Staten zullen wij de opzet van de P&C-cyclus en de mogelijkheden tot bijsturing hiervan agenderen.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

Betrouwbaarheid begroting

U hebt GS - gelet op de forse onderbesteding van de begroting 2016 - geadviseerd te onderzoeken of de kwaliteit van de primaire begroting kan worden verbeterd en afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting in een eerder stadium kunnen worden signaleerd en verwerkt. U geeft aan kennis te hebben genomen van de doorgevoerde verbeterslag op dit punt met betrekking tot de aanpassing van de ramingen 2017 en verdere jaren in de begroting. U adviseert daarbij richting de toekomst om gestructureerd de voortgang van de budgetuitnutting te objectiveren door de rol en verantwoordelijkheid van de budgethouder nader te duiden opdat die budgethouder ook de juiste middelen en informatie heeft om de budgetverantwoordelijkheid te nemen.

- Bij het opstellen van de bestuursrapportage 2017 heeft 'realistisch ramen' centraal gestaan. Dit naar aanleiding van de geconstateerde omvang van de onderbesteding bij de jaarrekening 2016. Het realistisch ramen heeft geresulteerd in het nadrukkelijker afstemmen van de prestatieplanning met de financiële planning voor 2017 maar heeft ook zijn consequenties voor de begroting 2018 en eventueel volgende jaren. We zullen ervoor zorgdragen dat deze werkwijze wordt gecontinueerd, zodat realistisch ramen ook op langere termijn leidt tot een realistischere primitieve begroting.
- Er is al een slag gemaakt om alle boekingen tijdig uit te voeren. De medewerkers van het team debiteuren/crediteuren/grootboek zijn nieuw en inmiddels goed ingewerkt. Er wordt intensiever samengewerkt tussen de afdelingen financiële administratie en financiën, planning & control.
- In het lopende proces "van bestelling tot betaling" wordt de rol van de budgethouder nader geduid.

U adviseert tevens om spoedig te starten met het voornemen om de financiële administratie periodiek af te sluiten en die periodieke afsluiting af te stemmen op de planning en controlcyclus. Door het periodiek afsluiten van de financiële administratie neemt de grip toe, omdat de mogelijkheden tot bijsturen op afwijkingen ten opzichte van de begroting worden verbeterd.

- Met de inrichting van Sap4/HANA zien wij een kans om na implementatie in 2018, een kwartaalafsluiting in te regelen. Wij krijgen dan op reguliere basis tussentijds de benodigde informatie om op basis daarvan adequaat bij te kunnen sturen.

Migratie financiële administratie

De provincie Noord-Brabant is een project gestart om het huidige SAP-landschap te migreren naar een nieuwe SAP Hana-omgeving. Dit is een compleet nieuwe versie en inrichting van SAP. U geeft aan dat het is belangrijk is dat alle uitgevoerde werkzaamheden, keuzes en beslissingen bij deze migratie op adequate wijze worden vastgelegd en gecontroleerd en u verzoekt om vanuit uw rol als controlerend accountant hier in een vroegtijdig stadium een gedegen beeld van te verkrijgen.

- De voortgangsrapportages en updates van dit migratieproces zullen wij u regelmatig toesturen.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

Analyse verplichtingen/voorzieningen

U merkt op dat de analyses ten opzichte van voorgaande jaren aan kwaliteit winnen, maar mede gezien de tijdige beschikbaarheid van de informatie een blijvend punt van aandacht is.

- Jaarlijks maken we afspraken met verbonden partijen over de timing van de aanlevering van de benodigde gegevens. Daarbij wordt rekening gehouden met tijd die we zelf nodig hebben voor analyse en impactbepaling op onze eigen jaarrekening. Deze planning wordt voor het eind van dit jaar met de accountant kortgesloten om een zo soepel mogelijk jaareindeproces te bewerkstelligen.
- De periodieke informatie die van deelnemingen wordt ontvangen wordt beoordeeld. Waar deze informatie de waardering raakt wordt dit voorzien van nadere analyse en tussentijdse aanpassing van de waardering.

Ten aanzien van de periodieke beoordeling van claimstellingen adviseert u te zorgen voor een gedegen verslaggevingstoets door een financieel specialist.

- Juridische Zaken neemt halfjaarlijks de lijst met aansprakelijkstellingen door met FPC en bepaalt in welke gevallen er een (substantiële) voorziening moet worden opgenomen. Beoordeeld wordt welke aansprakelijkstellingen mogelijk kunnen leiden tot een substantiële claim en de mate van waarschijnlijkheid dat de provincie ook daadwerkelijk wordt veroordeeld.

WNT-verantwoording

U adviseert tijdig te starten met het opstellen van de WNT verantwoording in het kader van de jaarrekening 2017 en binnen het proces een juridische en fiscale toets borgen. Daarnaast adviseert u de impact van de recente wijzigingen in de WNT in beeld brengen en toe passen in het proces rondom het opstellen van de WNT verantwoording.

- Een verbeterd proces is in gang gezet, in 2017 worden alle noodzakelijke berekeningen over de betrokken topfunctionarissen gemaakt en fiscaal en juridisch getoetst. In 2018 komt na afronding van het boekjaar de finale toets.

Inkoop en aanbesteding

Met betrekking tot inkoop en aanbesteding adviseert u:

- verdere functiescheiding inrichten en uitvoeren tussen de prestatieverklaarder en de budgethouder.
- stringent blijven toezien op de naleving van het inkoopbeleid.
- ten aanzien van de doorlooptijden corrigerende maatregelen treffen.
- tijdig aan de hand van het contractenregister aflopende contracten opnieuw volgens de geldende aanbestedingsrichtlijnen beoordelen.
- De verdere functiescheiding tussen prestatieverklaarder en budgethouder wordt ingericht.
- Op basis van de eerdere adviezen van de accountant hebben wij ook in 2017 maatregelen getroffen om onrechtmatigheden preventief te waarborgen. Hierdoor wordt inkoop en marktrelaties (IMR) steeds vaker vooraf betrokken bij inkooptrajecten. Dit is onder andere te danken aan het feit dat in 2017 stappen zijn gezet op het gebied van monitoring en verbetering van het bestelproces.
- Ook hebben wij gestuurd op verplichte consultatie van inkopen boven €25.000. Dit alles met als resultaat een verdere teruggang in de omvang van onrechtmatige inkopen.
Alhoewel het totaalbedrag aan onrechtmatigheden relatief beperkt is gezien de totale omvang van de begroting, zullen wij ook de komende jaren inzetten op het verder terugbrengen van onrechtmatigheden.
Wij zien nog kansen tot verdere ontwikkeling en preventieve borging van rechtmatigheid van de inkoopfunctie. Dit is vertaald in een vervolgproject "Professionalisering inkoopfunctie 2017-2020" dat eind 2016 is gestart.
- De doorlooptijden zijn reeds met de directie besproken. De directie heeft de doorlooptijden geaccepteerd.
- Het contractenregister is goed ingebed waardoor de beoordeling van de aflopende contracten aan de geldende aanbestedingsrichtlijnen tijdig kan gebeuren.

U adviseert de rechten van de functionaris in SAP aan te passen naar de gewenste situatie zodat vooraf geborgd is dat functievermenging niet plaats kan vinden en deze rechten ook periodiek te beoordelen.

- De rechten van de betreffende functionaris zijn aangepast en controle heeft plaatsgevonden. Periodieke beoordeling gaat plaatsvinden als onderdeel van de kwartaalaansluiting.

U adviseert voorts de oorzaak te achterhalen waarom lasten in de verkeerde periode worden verantwoord en indien noodzakelijk de bijstelling van de procedure door te voeren zodat lasten in de juiste periode worden verantwoord.

- Voor de jaarrekening 2017 komen we met een extra instructie en extra controles op dit punt.

Grond- en vastgoedexploitatie

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

Met betrekking tot de grond- en vastgoedexploitatie adviseert u de tussentijdse herijking van grond- en vastgoed exploitaties alsnog uit te voeren conform de interne procedure en de mogelijke waarderingsrisico's 'ORR gronden' in kaart te brengen op basis van een grondexploitatie-berekening en te zorgen voor een toereikende onderbouwing van de nog te realiseren kosten en opbrengsten.

- In het kader van het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf zijn de exploitaties allen beschouwd en in voorkomende gevallen bijgesteld naar aanleiding van de ontwikkelingen in het eerste halfjaar van 2017. Voor een aantal ontwikkelingen geldt dat deze niet voldoende uitgewerkt waren om de exploitaties daarop aan te passen. In het kader van de jaarrekening zullen alle exploitaties volledig herijkt zijn.
- De aangegeven waarderingsrisico's voor de 'ORR gronden' op basis van een grondexploitatie zijn beschikbaar en voorzien van een onderbouwing van de verwachte kosten en opbrengsten

Ten aanzien van Logistiek Park Moerdijk adviseert u te zorgen voor een tijdige juridische verlenging van de allonge en de impact te bepalen van een eventuele verlenging op de waardering.

- Omdat de economische overdacht van de gronden wellicht niet meer in 2017 kan plaatsvinden, wordt de verlenging van de allonge overeenkomstig voorbereid. Dit zelfde geldt voor de eventuele aanpassing van de waardering.

Personeel en salarisverwerking

U adviseert de mogelijkheid te onderzoeken om voor de controles binnen het personeelsproces het gebruik van een standenregister te implementeren.

- In overleg tussen de afdeling P&O en afdeling Auditing en procesmanagement wordt gezien hoe de maandelijkse controles m.b.t. de afdrachten loonheffing en ABP in een standenregister kunnen worden ondergebracht.

Subsidieverwerking

U adviseert de totaalaansluiting tussen de subsidieadministratie en de financiële administratie extracomptabel te maken om de juiste en volledige verwerking vast te stellen. Verder adviseert u binnen de reguliere processen de toekenning van de subsidielast aan de juiste jaarschijf te borgen.

- Het is een sterfhuisconstructie, waardoor na verloop van tijd (afhandeling laatste oude subsidies) de totaalaansluiting wel mogelijk is. Er is destijds om moverende redenen en weloverwogen besloten om op deze wijze oude/lopende subsidies op te nemen, en de financiële afhandeling op de oude wijze, buiten het subsidievolgsysteem om, af te handelen. We gaan ons inspannen om voor de tussentijd toch een vorm van een extracomptabele koppeling en aansluiting te realiseren om zoveel mogelijk tegemoet te komen aan het advies.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

- De juiste afgrenzing van de subsidielasten krijgt een plaats binnen het proces van de afdeling Subsidies.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

ICT en informatiebeveiliging

U geeft aan dat u a.g.v. de door u geconstateerde tekortkomingen op het gebied van logische toegangsbeveiliging en wijzigingenbeheer voor de jaarrekeningcontrole niet zonder meer kunt steunen op de betrouwbare werking van controlemaatregelen binnen de applicatie SAP. In verband daarmee adviseert u om stringent toe te zien op naleving van de opgestelde procedures rondom het beheer van gebruikersaccounts.

- Gebruikersaccounts worden dagelijks gecontroleerd conform het instroom-uitstroom en doorstroomproces; alle stappen in dit proces worden vastgelegd in Facilitator. De procedure moet beter beschreven worden en breed bekendheid krijgen in de organisatie. Het verder aanscherpen van de autorisatieprofielen in SAP i.v.m. functiescheiding wordt opgevolgd.

Zorg dat wijzigingen in SAP conform de procedure worden doorgevoerd en vastgelegd.

- Alle wijzigingen groot of klein worden conform wijzigingsproces via de O(T)AP straat doorgevoerd én getest echter, hier wordt niet altijd een testverslag van gemaakt. Het advies op voor elke wijziging, hoe klein ook, een testverslagje te maken wordt opgevolgd.

U adviseert een procedure op te stellen die het outsourcing proces ondersteunt en waarborgt dat uitbestede processen op een juiste wijze worden uitgevoerd.

- Dit is onderdeel van de implementatie van de Sourcing Strategie die door I&I breed in uitvoering wordt gebracht in 2018 en betreft de hele ICT-voorziening.

Met betrekking tot dataprivacy adviseert u zo snel mogelijk gepast beleid en procedures in te richten om te voldoen aan wetgeving AVG.

- Het opstellen van beleidsregels en procedures die in het kader van de AVG nodig zijn, is opgenomen als bevinding in de uitkomsten van het onderzoek betreffende de compliance van de provincie ten opzichte van de AVG. Deze bevindingen worden nu stap voor stap geadresseerd en opgepakt.

Het college herkent de bevindingen en kan zich goed vinden in de aanbevelingen. De aanbevelingen sluiten veelal goed aan op verbeter- en professionaliseringstrajecten die al zijn ingezet.

De Boardletter geeft het college wederom vertrouwen dat met haar activiteiten wordt voldaan aan de eisen die gesteld worden aan getrouwheid en rechtmatig handelen.

Datum

7 november 2017

Ons kenmerk

C2215839

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

ir. A.M. Burger

Afschrift aan Provinciale Staten.